

Seinäjoen kansalaisopiston itsearviointi 2022-2023

Etelä-Pohjanmaan suurimman kansalaisopiston itsearviointiraportti

Sisällysluettelo

1 Uusia kokeiluja ja hullaantumisen mahdollisuuksia	3
2 Laatujärjestelmän arviointimalli.....	4
3 Seinäjoen kansalaisopisto tunnuslukuina.....	5
4 Asiakaspalautteiden tulokset	9
5 Lukuvuoden arviointikohteena johtajuus, strategiat ja toiminnan suunnittelu.....	12
6 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja hankkeet.....	14
7 Kohti tulevaa lukuvuotta	16
Liitteet.....	17
Liite 1 Laki vapaasta sivistystyöstä	17
Liite 2 Laatutyön aikataulu ja arviointialueet	18
Liite 3 Asiakaspalautekyselyiden tavoite ja kysymykset	19
Liite 4 Seinäjoen kansalaisopiston missio ja arvot	20
Liite 5 Hankkeet lukuvuonna 2022-2023	21

Hullaannu oppimiseen!

1 Uusia kokeiluja ja hullaantumisen mahdollisuuksia

Viime lukuvuosi oli Seinäjoen kansalaisopistolle uusien kokeilujen ja innostuksien aikaa. Lukuvuoden aikana asiakkaita osallistettiin kansalaisopiston toimintaan yhä monipuolisemmin. Samalla toimintaa saatiin vakiinnutettua Seinäjoen kaupunkilaisten elämään.

Lukuvuoden 2022-2023 teeman mukaisesti tarkoituksena oli saada asiakkaat **Hullaantumaan hyvinvointiin ja harrastamiseen**. Lukuvuotta rikastuttivat kurssisuunnittelussa erityisesti keväälle ja kesälle suunnitellut lyhytkurssit, leirikurssit ja lasten sekä nuorten kesäkurssit. Kulunut lukuvuosi oli tapahtumien osalta erittäin runsas. Seinäjoen kansalaisopistolla juhlittiin tai oltiin osallisena yli 30 erilaisessa tapahtumassa. Lisäksi henkilökunnasta lähes puolet saivat käydä Erasmus-hankkeen avulla Euroopassa hakemassa uusia ideoita ja oppimassa uusia taitoja opettajuuteen sekä opiston toimintaan. Näiden kokeilujen ja uusien avauksien kautta Seinäjoen kansalaisopiston näkyvyyttä on parannettu niin alueellisesti, valtakunnallisesti kuin myös kansainvälisestikin.

Seinäjoen kansalaisopiston itsearvioinnissa käsitellään laatujärjestelmän arviointimallin mukaisia teemoja lukuvuosittain. Itsearviointiraportissa lukuvuodella 2022-2023 tarkastellaan Seinäjoen kansalaisopiston toiminnan tunnuslukuja, jotka toimivat samalla suorituskykytuloksina toiminnallemme. Asiakkaiden käsityksiä toiminnastamme arvioidaan asiakaspalautekyselyiden avulla, joista kerrotaan tarkemmin luvussa 4. Menneen lukuvuoden arviointikohteena on ollut johtajuus, strategia ja toiminnan suunnittelu, jossa on samalla poimittu toimintamme ydinvahvuudet ja kehittämiskohteet tulevalle lukuvuodelle päätoimisen henkilöstön arvioimana. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden yhteydessä arvioidaan osallisuuden lisäämistä erilaisten etujen avulla ja esitellään lukuvuoden aikana toimineet hankkeet. Viime lukuvuonna merkittävä kehittämiskohde on ollut perehdytyksen kehittäminen tehdyn opinnäytetyön tuloksena ja sen käyttöönottoaminen, johon syvennytään tarkemmin luvussa 6. Luvussa 7 tiivistetään mennyt lukuvuosi ja suunnataan katseet kohti tulevaa lukuvuotta 2023-2024.

Seinäjoen kansalaisopiston itsearvioinnin tarkoituksena on:

Tarkastella oppilaitoksen toiminnan tilaa ja toimintatapoja.

Analysoida ja arvioida tehtyjä toimenpiteitä.

Kuvata lukuvuoden tärkeimpiä tuloksia ja mahdollisia kehittämiskohteita.

2 Laatu järjestelmän arviointimalli

Kansalaisopiston perustehtävä on **kehittää ja tarjota eri väestöryhmien sivistys- ja osaamistarpeisiin monipuolisesti vastaavaa koulutusta**. Vapaan sivistystyön oppilaitokset tarjoavat koulutus- ja sivistyspalveluja, joihin opiskelijat hakeutuvat omaehtoisesti. Vapaa sivistystyö edistää yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä, vahvistaa yksilöiden kykyä yhteisölliseen toimintaan ja tukee moniarvoisen ja demokraattisen yhteiskunnan sekä tasa-arvoisuuden kehittymistä. Opetus on kaikille avointa ja kansalaisopistojen erityistehtävänä on vastata alueellisiin ja paikallisiin sivistystarpeisiin sekä tarjota mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. (Laki vapaasta sivistystyöstä 1, 2 ja 7§ 1765/2009.) Vapaan sivistystyön laissa määritellään tarkemmin toiminnan tarkoitus, tehtävä ja arviointi (ks. Liite 1).

Kansalaisopistojen toiminnan tehtävää arvioi CAF-laatu järjestelmä (CAF—Common Assessment Framework), jonka tarkoituksena on tarkastella organisaation toiminnan tilaa ja toimintatapoja, analysoida ja arvioida niitä sekä tunnistaa kehittämiskohteita ja päättää toimenpiteistä. Tulevina vuosina CAF-laatu järjestelmää on tarkoituksena päivittää ja muuttaa sitä niin, että se palvelisi parhaalla mahdollisella tavalla organisaation toiminnan tilan ja toimintatapojen analysointia ja arviointia. Perusajatuksena on säilyttää **kokonaisvaltainen laadunarviointi**, joka muodostuu tarkasteltaessa organisaation toimintaa ja tuloksia.

Mitä?

Lukuvuonna 2022-2023 arvioitiin johtajuutta, strategiaa ja toiminnan suunnittelua, yhteiskunnallisia ja keskeisiä suorituskysymyksiä tuloksia sekä asiakastuloksia.

Miksi?

Itsearviointi säännöllisesti tehtynä auttaa toiminnan kehittämisen priorisoinnissa.

Seinäjoen kansalaisopistossa CAF-malli on otettu vaiheittain käyttöön lukuvuodesta 2012-2013 alkaen. Vaiheistaminen vakiintui lopulta toimintamalliin, jossa koko arviointikierros käydään läpi kolmen-neljän lukuvuoden sykleissä. Näin ollen itsearviointialueista otetaan vuositason mukaan 2-3 arviointialuetta, jonka lisäksi itsearviointiin sisällytetään joka vuosi asiakastulokset, yhteiskunnalliset tulokset ja keskeiset suorituskysymyksiä tulokset (ks. Liite 2, Laatu työn aikataulu Seinäjoen kansalaisopistossa). Laatu työtä ja kehittämiskohteita määrittää myös Seinäjoen kansalaisopistolle luodut strategiat, joista kerrotaan lisää luvussa 5.

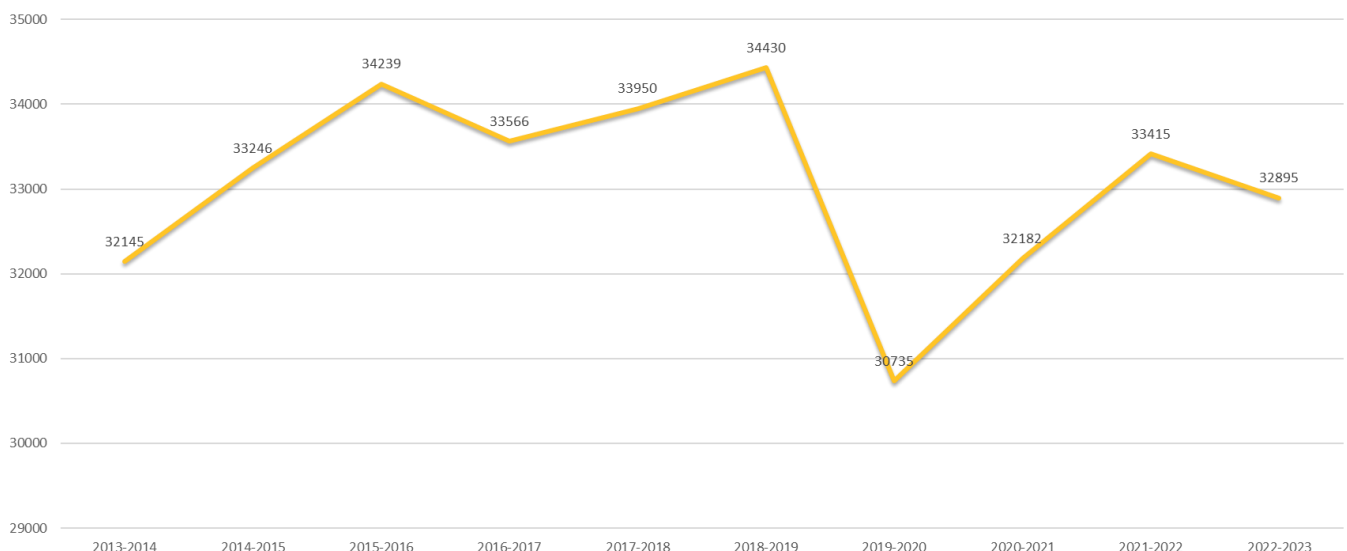
3 Seinäjoen kansalaisopisto tunnuslukuina

Seinäjoen kansalaisopiston tehtävänä on tukea kuntalaisten omaehtoista opiskelua ja itsensä kehittämistä. Opiston toimialueena on koko Seinäjoen alue, joka kattaa myös Nurmon, Ylistaron ja Peräseinäjoen kaupunginosat.

Hullaantuminen oppimiseen, osallistumiseen ja harrastamiseen kannusti lukuvuonna 2022-2023 opiskelijoitamme osallistumaan toimintaan laajasti. Toimintaa kuvaavat lukumme kertovat erinomaisesti siitä, miten hyvin tavoitamme asiakkaita. Osallistuminen heijastui erityisesti opiskelijoiden määrään, joka on kasvanut niin kokonaisluvultaan (kasvua 13 %) kuin myös netto-opiskelijoiden määrältään (kasvua 7 %). Viime vuosina toteutuneiden tuntien määrä on vaihdellut reilusti, mutta nyt luku näyttäisi vakiintuvan (n. 39 000 tuntia/lukuvuosi). Luvussa 3 kerrotaan paremmin ydinlukuihimme tunti- ja kurssimääristä, ainealueiden laajuuksista, henkilöstöresursseista ja taiteen perusopetuksesta.

Ydinluvut tunti- ja kurssimääristä lukuvuonna 2022-2023:

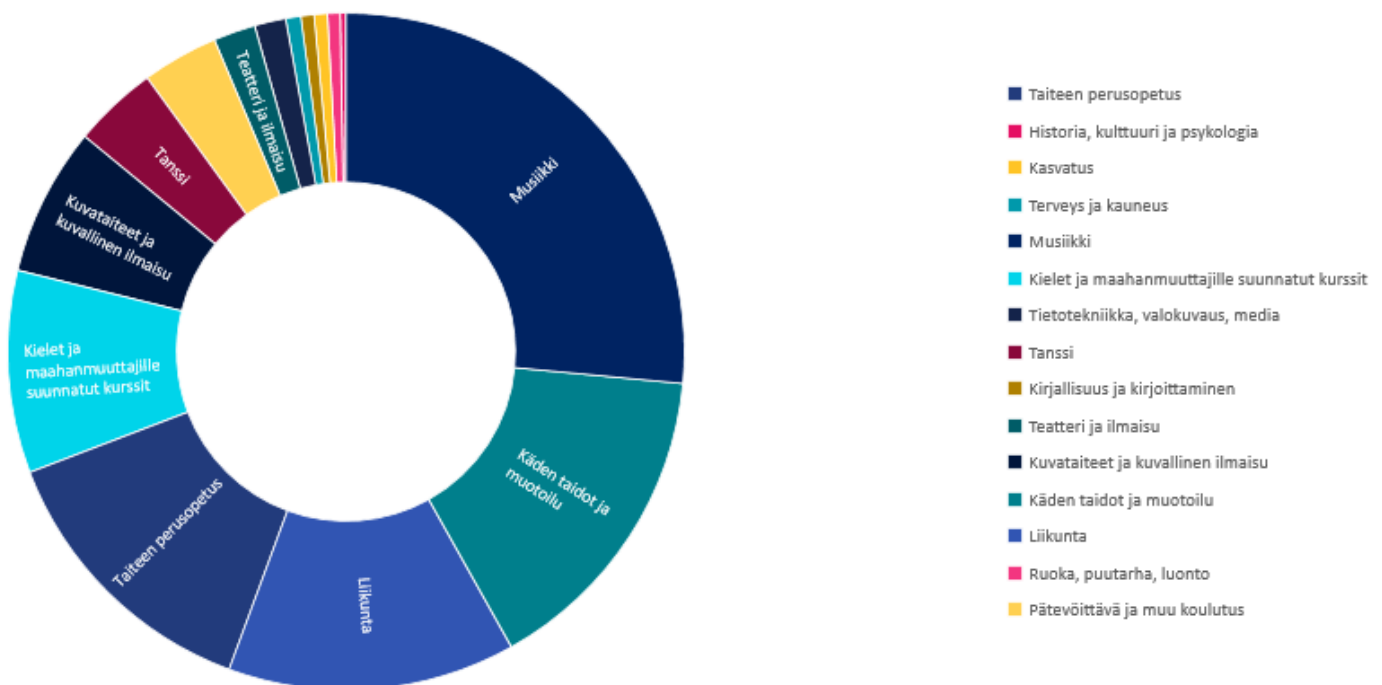
- Seinäjoen kansalaisopisto järjesti opetusta **32 895 opetustuntia** (kuvio 1). 10 viime vuoden aikana opetusta on toteutettu keskimäärin 33 080 tuntia lukuvuotta kohden.
- Lukuvuoden aikana toteutui **962 kurssia**. Vaikka opetustunteja on ollut vähemmän kuin viime vuonna, on kursseja toteutettu hieman enemmän aiempiin vuosiin verrattuna (2 % nousu). Tämä selittyy sillä, että yhä enemmän pyritään kohteilemaan erilaisia toteutusmuotoja ja mm. lyhytkursseja.
- Tuntimäärältään laajimmat ainealueet pysyivät pääosin samoissa lukemissa kuin aiempina vuosina (kuvio 2). Lukuvuoden aikana muutamissa ainealueissa oli kuitenkin nähtävissä kasvua ja laskua (alle 1 %:n vaihtelua). Kasvua oli erityisesti pätevoittävissä koulutuksissa ja musiikissa. Laskua oli havaittavissa taasen kasvatuksen ja muissa pienemmissä ainealueissa.

Kuvio 1. Toteutuneet opetustunnit alkaen lukuvuodesta 2013-2014.

Seinäjoen kansalaisopiston tuntimäärältään laajimmat ainealueet 2022-2023 olivat:

1. Musiikki (26,5 % opetuksesta)
2. Käden taidot ja muotoilu (15,4 % opetuksesta)
3. Liikunta (13,7 % opetuksesta)
4. Taiteen perusopetus (13,6 % opetuksesta)
5. Kielet ja maahanmuuttajille suunnatut kurssit (9% opetuksesta)

Kuvio 2. Lukuvuoden 2022-2023 opetustunnit aineluokittain.

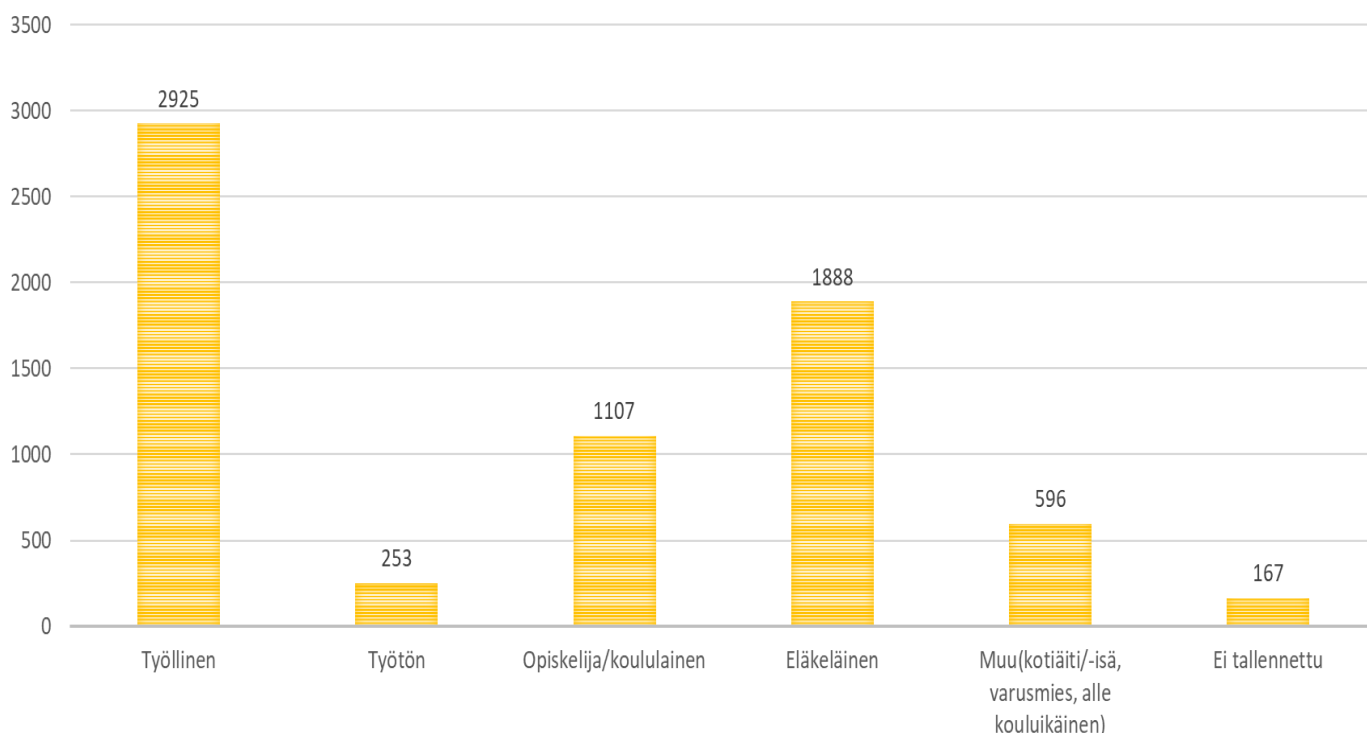
Ydinluvut kurssien peruuntumisesta 2022-2023:

- **334 kurssia peruttiin lukuvuoden aikana.** Kursseja peruttiin viime vuoden peruutuksien määrään verrattuna n. 12 % vähemmän.
- Yleisin syy kurssin peruutumiseen oli, että kursseilla oli liian vähäinen osallistujamäärä. Lisäksi kurssiin on voinut tulla muutoksia (tila, opettaja, aikataulu tms.), jonka vuoksi kurssi on peruutettu ja perustettu uudelleen.

Ydinluvut henkilöstöstä ja opiskelijoista 2022-2023:

- Seinäjoen kansalaisopistossa lukuvuoden aikana opetusta antoi **364 tuntiopettajaa**. Määrä on vakiintunut lukuvuosittain toistuvaksi pientä vaihtelua lukuun ottamatta.
- Päätoimista henkilökuntaa oli lukuvuoden aikana **21 henkilöä**. Tämän lisäksi opistossa työskenteli **kuusi harjoittelijaa ja yksi työkokeilija**. Hankkeiden myötä henkilökunnassa oli suurta vaihtelua. Lisäksi syksyllä 2023 täytettiin uusi vakinainen toimenkuva (kokki), joka aloitti työssään keväällä 2023.
- Lukuvuoden aikana Seinäjoen kansalaisopistolla opiskeli yhteensä **6 936 asiakasta**. Netto-opiskelijoiden määrä kasvoi viime lukuvuodesta lähes 7 %.
- Kurssilaisia kaiken kaikkiaan on ollut lukuvuoden aikana jopa **11 468**, joka on noin 13 % enemmän edelliseen lukuvuoteen verrattuna. Opiskelijakasvu johtuu osaltaan siitä, että menneenä lukuvuonna jaoimme liikunnan koko lukuvuoden kurssit kahdeksi kurssiksi —syksyille ja keväälle.
- Seinäjoen kansalaisopiston kurssitoiminnan asiakkaista pääasiallisen toiminnan mukaan kolme suurinta ryhmää ovat työlliset (n. 42 %), eläkeläiset (n. 27%) ja opiskelijat/koululaiset (16%). Viime vuoteen verrattuna työllisten määrä on kasvanut 1,5 % ja eläkeläisten määrä on pysynyt samana, kun taas työttömien, opiskelijoiden ja muiden määrät ovat vähentyneet (kuvio 3).

Työttömiä, eläkeläisiä, opiskelijoita ja koululaisia meillä on jopa 47 % kaikista asiakkaistamme.

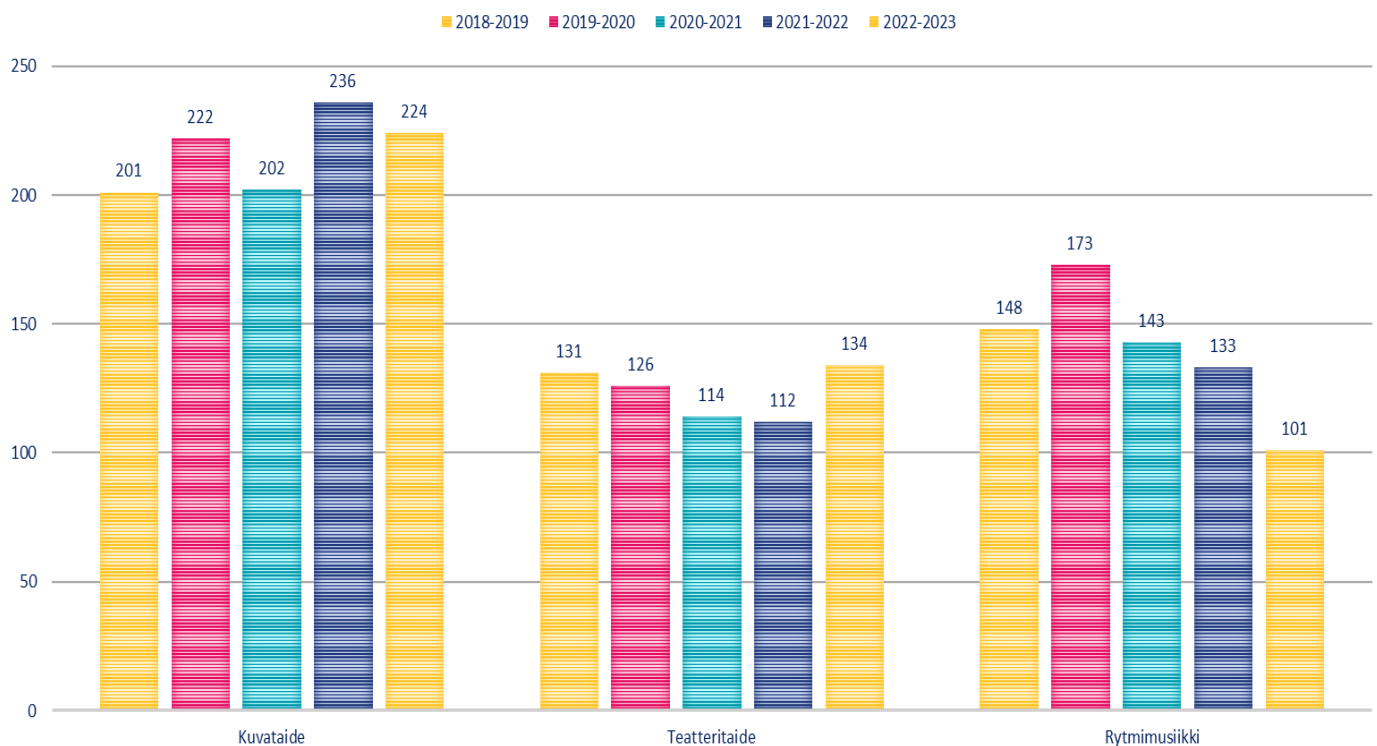

Kuvio 3. Netto-opiskelijat pääasiallisen toiminnan mukaan lukuvuonna 2022-2023.

Ydinluvut taiteen perusopetuksesta 2022-2023:

- Tavoitti yhteensä **459 osallistujaa**, joka on n. 5 % vähemmän kuin viime lukuvuonna. Taiteen perusopetuksen oppilasmäärä on vakiintunut viime vuosien aikana n. 450-500 oppilaaseen lukuvuosittain.
- Oppilaita oli **224 kuvataiteessa**, **134 teatteritaiteessa** ja **101 rytmimusiikissa**. Menneenä lukuvuonna teatteritaiteen opiskelijoiden määrä kasvoi vauhdilla (kuvio 4), kun taas rytmimusiikin opiskelijoiden määrä väheni merkittävästi.
- Tunteja toteutettiin **1 521 kuvataiteessa**, **716 teatteritaiteessa** ja **2 124 rytmimusiikissa** eli yhteensä 4361 tuntia.
- Päättötodistuksen taiteen perusopetuksesta sai lukuvuonna 2022-2023 **yhteensä 9 oppilasta**: kuvataiteessa 3, teatteritaiteessa 5 ja musiikissa 1 oppilasta.

Taiteen perusopetus on lapsille ja nuorille suunnattua opetussuunnitelman mukaista, tavoitteellista ja laadukasta opetusta.

Kuvio 4. Taiteen perusopetuksen opiskelijamäärät alkaen lukuvuodesta 2018-2019.

4 Asiakaspalautteiden tulokset

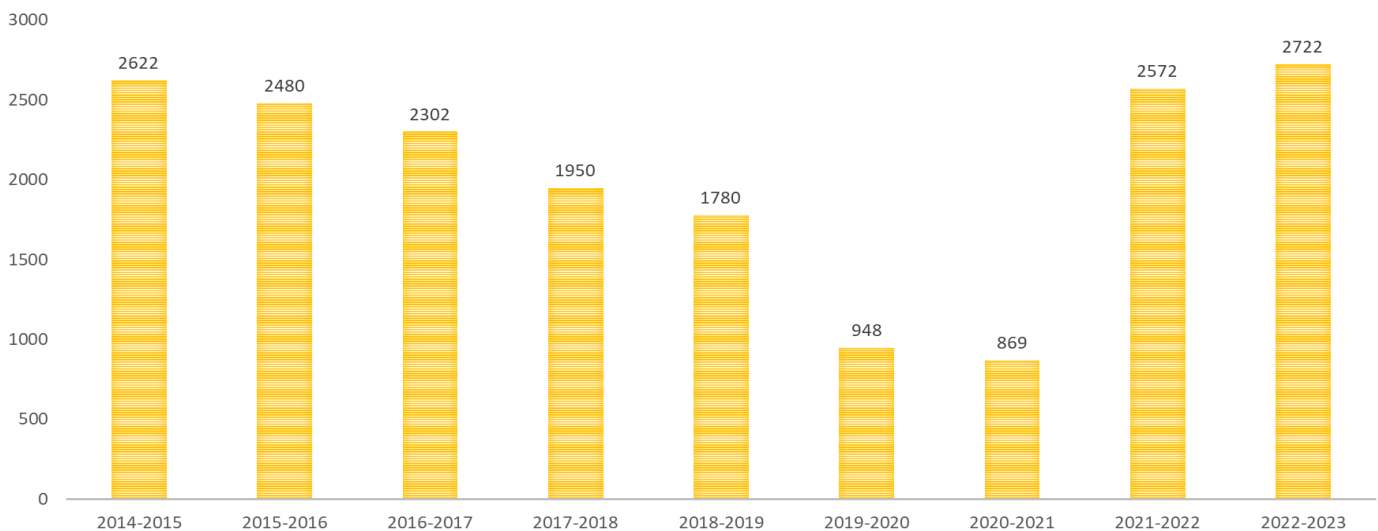
Kuluneena lukuvuonna kerättiin yhteensä 2967 asiakaspalautetta.

Seinäjoen kansalaisopisto kerää asiakaspalautetta joka vuosi kehittääkseen ja ylläpitääkseen toimintansa laadullisuutta. Asiakaspalautteet kertovat merkittävää yhteiskunnallista vaikuttavuutta tyytyväisyydestä ja toimintamme tärkeydestä. Asiakaspalautetta kerätään kolmella kyselyllä, jotka on suunnattu joko taiteen perusopetukseen, lasten ja nuorten kursseihin tai yleiseen kurssitoimintaan. Lisäksi kansalaisopiston omilla sivuilla voi jättää avointa asiakaspalautetta.

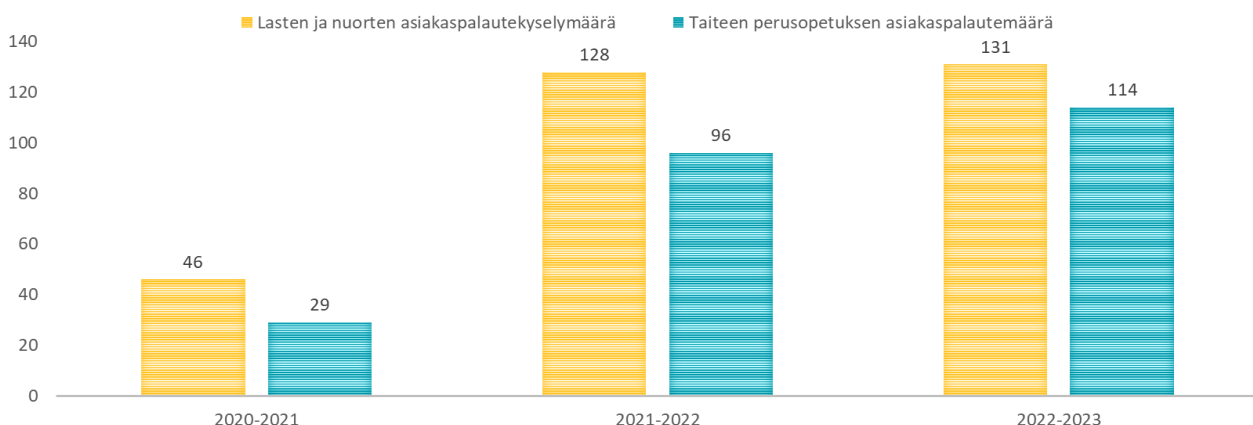
Asiakaspalautemäärien romahduksen seurauksena lukuvuonna 2021-2022 asiakaspalautekyselyä

kehitettiin siten, että kyselyt lähtevät automaattisesti kurssin päättymisen jälkeen kurssin ja opettajan nimellä varustettuna. Kehittämisen tuloksena vastaajamäärät ovat palautuneet tasolle, jolla tuloksia voidaan tarkastella luotettavasti ja laadullisesti (Kuvio 5a ja 5b).

Jatkossa on edelleen tärkeää ylläpitää hyvää vastaajamäärää ja kehittää kyselyä edelleen saavutettavammaksi. Tarkoituksena on muovata asiakaspalautekyselyä nopeammaksi ja helpommaksi vastata. Voit tutustua asiakaspalautekyselyiden tavoitteisiin ja kysymyksiin liitteessä 3.

Kuvio 5a. Yleiseen asiakaspalautekyselyyn vastanneiden määrän kehitys.

Kuvio 5b. Lasten ja nuorten sekä taiteen perusopetuksen asiakaspalautekyselyyn vastanneiden määrän kehitys.

Lukuvuoden aikana kerättiin 2722 yleistä asiakaspalautetta, joka on jopa noin 24 % kaikista asiakkaistamme!*

Taiteen perusopetuksesta kerättiin 114 asiakaspalautetta, joka on noin 25% kaikista tpo:n opiskelijoistamme.

*Huomioitu ainoastaan yleisen asiakaspalautteen antaneet asiakkaat.

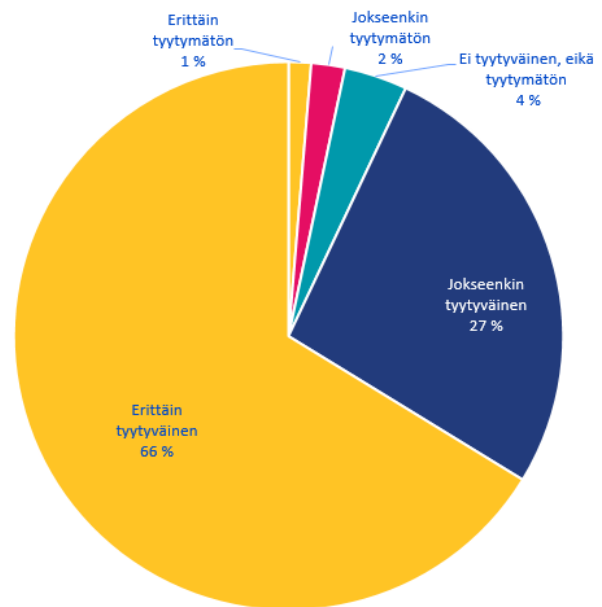
Suurin osa vastaajista innostuu tulemaan kurssille lisätäkseen omaa hyvinvointiaan tai oppiakseen uutta sekä kehittämään itseänsä, mikäli aihe on kiinnostava (69% vastaajista).

Yleinen asiakaspalautekysely 2022-2023:

- Seinäjoen kansalaisopiston yleiseen asiakaspalautekyselyyn saatiin yhteensä **2722 vastausta**.

- 93% asiakkaista** olivat tyytyväisiä kansalaisopistokokemukseensa (kuvio 6). Noin 3% vastanneista olivat kokemukseensa tyytymättömiä, joka on sama määrä kuin viime vuonna. Taulukossa 1 lisätietoa siitä, mitä asiakkaat ovat saaneet kursseilta ja mitä niiltä on jääty kaipaamaan.

- Kansalaisopiston kurssille oli löydetty pääosin **painetun opinto-ohjelman kautta**, mikä kattaa noin 54% vastauksista. Tämän lisäksi kurssille oli löydetty sähköisen **opinto-ohjelman** (24%), **tutun suosittelun** (9%) tai **internet-sivujemme** kautta (7%). 6% vastaajista olivat löytäneet kursseille henkilökunnan avustuksella, sosiaalisen median, paikallislehden tai radion kautta.

Kuvio 6. Asiakkaiden tyytyväisyys kansalaisopistokokemukseen

Avointa palautetta asiakaspalautekyselystä:

Mikä kursseilta saatiin?	Mitä jäätin kaipaamaan kursseilta?
Ammattitaitoista ja osaavaa opetusta	Opasteita oikean luokkatilan löytämiseksi
Uutta kokemusta, tietoa ja taitoa sekä kipinää jatkaa omaa harrastusta	Mahdollisuus kahvin saantiin ilta-aikaan
Yhdessäoloa sekä uusia ystäviä	Lämpöisempiä tiloja
Iloa, naurua sekä hengähdysvetki arkeen	Pidempiä kursseja tai jatkokursseja
Hyvinvointia arkeen	Lisää välineitä itsenäiseen opiskeluun
Tukea omiin tulevaisuuden suunnitelmiin	Lisää yksilöllisempää opetusta
Uusien ystävien saaminen, mukava porukka	Lisää kursseja ja kursseja useammin (erit. lapset ja nuoret)

Taulukko 1. Avoimia palautteita yleisestä asiakaspalautekyselystä lv. 2022-2023.

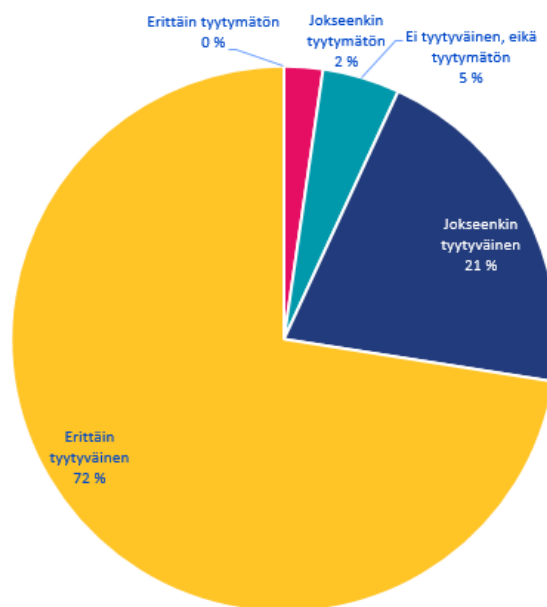
Taiteen perusopetuksen asiakaspalautekysely :

- Taiteen perusopetuksen asiakaspalautteita keräsimme kuluvana lukuvuonna **114 vastausta**, joka on lähes 25% kaikista osallistujista ja noin 5% enemmän kuin edellisellä vuonna. Taiteen perusopetuksen osalta on havaittavissa laskua tyytyväisyyden osalta.
- **90% taiteen perusopetuksen asiakkaista olivat** tyytyväisiä lukuvuoden opintoihin. Tyytymättömiä asiakkaita oli 3% kokonaismäärästä. **Merkittävä muutos oli erittäin tyytyväisten asiakkaiden osuus, joiden määrä tippui 16 %** jokseenkin tyytyväisen tasolle.
- Oppilaista **71% aikoo jatkaa taiteen perusopetuksessa myös ensi vuonna** (ed. vuonna 72%). Oppilaista **21% osallistunee**, jonka osuus on noussut 5% viime vuoteen verrattuna. **6% ei aio jatkaa oman ainealansa opetuksessa, joiden osuus on lähes puolittunut viime vuosiin.** Syitä taiteen perusopetuksen lopettamiselle olivat mm. päättötodistuksen saaminen, paikkakunnan muutokset, aikataulut ja toimimaton ryhmädynamiikka.
- Taiteen perusopetuksessa ystävät ovat tärkeitä, sillä 87% vastaajista on saanut ryhmästä uusia kavereita tai heillä oli jo ryhmään tullessaan tuttuja ryhmässä.

Jopa 98% lasten ja nuorten sekä taiteen perusopetuksen asiakaspalautteisiin vastanneista piti opettajaa joko mukavana, kannustavana tai osaavana!

Lasten ja nuorten asiakaspalautekysely :

- Seinäjoen kansalaisopiston lasten ja nuorten asiakaspalautekyselyyn saatiin yhteensä **131 vastausta**, joka pysyi samalla tasolla kuin viime vuonna.
- **93 % lapsista ja nuorista olivat** tyytyväisiä kansalaisopistokokemukseensa, kun taas tyytymättömiä oli 2 % (kuvio 7). **Suurin muutos oli erittäin tyytyväisten osuudessa, joiden määrä laski 2% viime vuoteen verrattuna tasolle jokseenkin tyytyväinen.**
- Kansalaisopiston kurssille oli tultu pääosin **oppimaan uutta (26 %) ja pitämään hauskaa (24 %)**. Osa oli myös tullut mielenkiintoisen aiheen (16 %) ja uusiin ihmisiin tutustumisen takia (13 %). Viime vuonna kurssille oli tultu enemmän pitämään hauskaa ja mielenkiintoisen aiheen vuoksi, kun taas tänä vuonna on haluttu tulla oppimaan uutta.
- **Lapsista ja nuorista 44 % aikoo tulla ja 47% saattaa tulla kurssille ensi vuonna.** Viime vuoteen verrattuna **epävarmuus jatkokurssiin on lisääntynyt merkittävästi**, sillä jopa 12% vähemmän on varmasti tulossa. Vain 8 % ilmoitti, ettei aio osallistua. Syitä tyytymättömyyteen olivat harrastuksien moninaisuus, aikatauluhaasteet tai opetuksen sisältö ei ollut vastannut kuvausta.

Kuvio 7. Lasten ja nuorten tyytyväisyys kansalaisopistokokemukseen.

5 Lukuvuoden arviointikohteena johtajuus, strategiat ja toiminnan suunnittelu

Opiston toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista seurataan ja arvioidaan osana kaupungin talousarvioprosessia noudattaen kaupungin ohjeita ja aikatauluja.

Johtajuus, strategiatyö ja toiminnan suunnittelu

Seinäjoen kansalaisopisto toteuttaa laissa määriteltyä tehtävää Seinäjoen kaupungin ja oman strategian sekä muiden laatu- ja kehittämisraporttiansa mukaisesti. Toiminta- ja henkilöstöresurssit suunnitellaan lukuvuosittain talousarvioraamin puitteissa ja arvojen mukaisesti (liite 4). Kansalaisopiston tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Rehtori ja apulaisrehtori linjaavat kansalaisopiston toiminta-ajatuksen, vision ja arvot. Johtajuuden tarkoituksena on ylläpitää ja luoda sisäistä kulttuuria, jossa henkilöstö otetaan mukaan organisaation tavoitteiden saavuttamiseen.

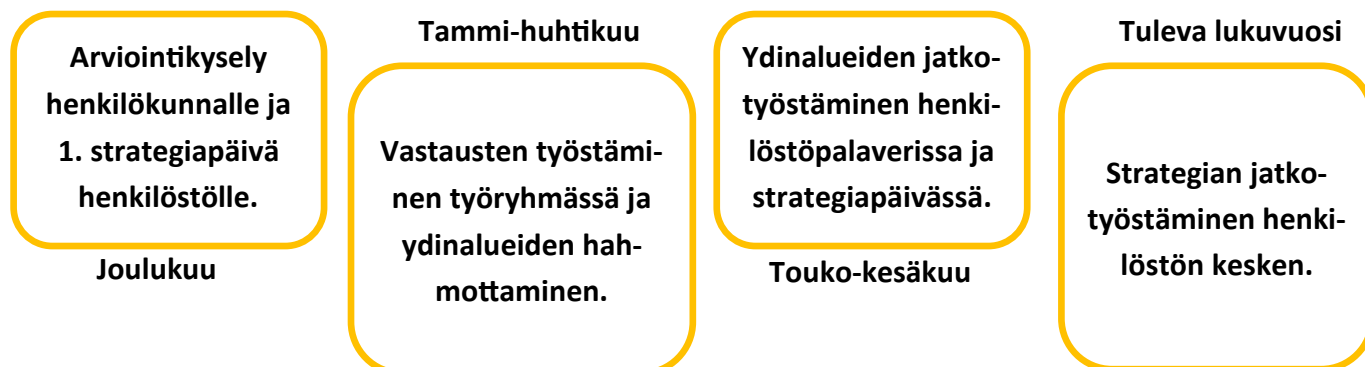
Strategian ja toiminnan suunnittelun arvioinnissa painotettiin sidosryhmien ja asiakkaiden tarpeiden tunnistamista. Samalla arvioitiin strategioiden ja suunnitelmien toimeenpanoa ja niistä viestimistä sekä kehittämistä. Kolmanneksi arvioitiin innovaatioiden johtamista organisaation ketteryyden ja kriisinkestävyyden takaamiseksi.

Johtajuudessa arvioitiin sekä rehtorin että apulaisrehtorin kykyä johtaa opiston vision ja arvojen kehittämistä sekä toimintaa tulosten saavutta-

miseksi. Johtajuuden arvioinnissa huomioitiin myös rehtoreiden kyky henkilöstön tukemisessa ja motivoinnissa sekä toimivien suhteiden ylläpidossa poliittisiin päättäjiin ja muihin sidosryhmiin.

Opiston ydintoimintoja ovat opetuksen sisältöjen tuottaminen ja kehittäminen, opetuksen suunnittelu ja toteutus, kehittämishankkeet, asiakaspalvelu sekä henkilökunnan osaamisen kehittäminen.

Vuosittain toteutettu itsearviointi etenee lukuvuoden aikana vaihteittain (kuvio 8). Osana itsearviointityöskentelyä toteutettiin arviointikysely johtajuudesta, strategiasta ja toiminnan suunnittelusta joulukuussa 2022. Strategian päivitystyö aloitettiin varsinaisesti joulukuussa 2022 koko henkilöstön yhteisellä kehittämispäivällä Hämeenlinnassa. Tämän jälkeen työstämistä jatkettiin sovitun työryhmän kesken, jonka tehtävänä oli tarkastaa kyselyistä tulleiden arviointituloksien ydinkohdat. Kohdat käsiteltiin henkilöstön palaverissa toukokuussa, jossa valittiin kyselyjen tuloksista kehittämiskohteet tulevalle lukuvuodelle. Strategian ja toiminnan suunnittelua jatkettiin kesäkuussa 2023 ja edelleen lukuvuonna 2023-2024 henkilöstön kesken.

Kuvio 8. Arvioinnin ja toiminnan suunnittelun eteneminen lukuvuonna 2022-2023.

Arviointitulokset

Ydinvahvuudet johtajuudessa:

- Avoimuus, läpinäkyvyys
- Opistosta välittyy hyvä kuva, sidosryhmien ansaittu luottamus
- Säännölliset palaverit
- Rehtorit sisäistäneet tavoitteen ja toimivat johdonmukaisesti
- Tulevaisuusnäkemykset

Kehittämiskohteet johtajuudessa:

- Opiston arvopohjaa tulisi tuoda enemmän esille yleisessä toiminnassa sidosryhmien ja asiakkaiden kanssa
- Sidosryhmien näkyvyys toiminnassa
- Kurssisuunnittelun strategian täsmentäminen ja opiston tavoitteiden asettaminen
- Palautteen antamisen kanavat ja tavat
- Päätöksenteon erilaiset tavat

Ydinvahvuudet strategiassa ja toiminnan suunnittelussa:

- Toimintaa kehitetään hyvin itsearviointiraportin tulosten pohjalta
- Asiakaspalautetta kerätään säännöllisesti ja toimitaan niiden pohjalta
- Huomioidaan resurssit ja ajankohtaiset asiat, joustava reagointi muutoksiin
- Suunnittelu- ja strategiapäivät koko henkilöstön kesken
- Koulutusmyönteisyys

Kehittämiskohteet strategiassa ja toiminnan suunnittelussa:

- Henkilökunnan osaamisen tunnistaminen ja hyödyntäminen
- Sidos- ja asiakasryhmien arviointi
- Suunnitelmallisten tavoitteiden saavuttaminen ja strategian toteuttaminen
- Henkilöstöresurssien puute
- Tuntiopettajien ja asiakkaiden osallistaminen suunnitteluun

Tärkeimmiksi valitut kehitystarpeet:

Strategian täsmentäminen ja opiston tavoitteiden asettaminen — suunnittelun ja tarpeiden kohtaaminen

Seinäjoen kansalaisopiston strategiasta johdetaan ohjenuora toiminnan pohjaksi ja tueksi. Täsmennetään tavoitteet, jotka tukevat myös kurssisuunnittelua. Valitaan lukuvuosittain tietyt kohderyhmät, joille keskitetään resurssit suunnittelua, tapahtumia, markkinointia varten.

Suunnitelmallisten tavoitteiden saavuttaminen ja strategian toteuttaminen sekä sen näkyväksi tekeminen

Opiston arvopohja näkyville myös asiakkaille ja tuntiopettajille. Henkilökunnan osaamisen tunnistaminen ja hyödyntäminen esim. tapahtumien osalta, joka toteutettavissa esim. kehityskeskusteluissa. Sidosryhmiltä tietoa siitä, miten voisivat toimia yhdessä kansalaisopiston kanssa ja miten he näkevät opiston toiminnan tulevaisuudessa. Strategian päivittämistä ja konkreettiset tavoitteet, joihin jokaisen tulisi pyrkiä.

6 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja hankkeet

Osallisuuden lisäämistä ja hyvinvoinnin tukemista on toteutettu erityisen hyvin asiakkaille kurssitoiminnan lisäksi mm. hanketoiminnalla, erilaisilla hankerahoituksilla ja järjestämällä maksuttomia tilaisuuksia.

CAF-itsearvioinnissa yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioidessa tutkitaan opiston toiminnan vaikutuksia kauaskantoisesti. Pääaineistona käytetään opiston toimintaa kuvaavia tilastoja (luku 3), henkilöstön kyselytuloksia (luku 5) ja asiakaspalautteita (luku 4) kuluneelta lukuvuodelta sekä tarvittaessa pidemmältä aikaväliltä vaikuttavuuden osoittamiseksi. Arvioinnin vaikuttavuuden apuna käytetään kehittämisasiakirjoja ja tukena toimii Seinäjoen kaupungin strategia.

Seinäjoen kansalaisopistossa opiskeli lukuvuonna 2022-2023:

353

asiakasta
Opintaseteli-
avustuksella

210

asiakasta
Kaikukortilla

157

asiakasta
työttömien opinto-
setelillä

59

asiakasta
Uuden kaupunkilai-
sen –alennuksella

Kuluneena lukuvuonna Seinäjoen kansalaisopisto on aloittanut arvopohjan, mission ja vision (kts. arvopohja 2020-2025, liite 4) päivittämistyön. Päivittämisen yhteydessä on keskusteltu paljon siitä, miksi Seinäjoen kansalaisopisto on olemassa ja mikä on tahtotilamme tulevaisuudessa. Lisäksi olemme vaihtaneet mielipiteitä siitä, mikä ohjaa toimintaamme. Keskustelu näiden osalta jatkuu vielä tulevaisuudessa, sillä onhan tämä alue myös yksi tärkeimpiä kehittämistarpeitamme lukuvuonna 2023-2024.

Seinäjoen kansalaisopisto toimii oppimisen edistäjänä, osallisuuden lisääjänä ja hyvinvoinnin sekä elämänlaadun kohottajana. Opiston suurimpana lähtökohtana on **hyvinvoinnin tuottaminen ja yhteiskunnallisen eheyden tukeminen. Tarkoituksena on tavoittaa asiakkaita, jotka ovat vaikeasti tavoitettavissa, ja jotka hyötyisivät eniten tarjottuun toimintaan osallistumisesta.**

Opetushallituksen opintopintaseteliavustuksen tarkoituksena on alentaa senioreiden, eläkeläisten, työttömien, oppimisvaikeuksia kokevien ja maahanmuuttajien kustannuksia. Vuonna 2022 opintopintaseteliavustusta saatiin 11 500 €, kuten myös vuonna 2023. Lisäksi Seinäjoen kansalaisopisto kuuluu valtakunnalliseen Kaikukortti-verkostoon. Kaikukortilla asiakas pääsee lukuvuoden aikana maksutta kahdelle kansalaisopiston kurssille, mikäli kurssilla on tilaa. Lisäksi kaikki uudet kaupunkilaiset saavat 40 € alennuksen ensimmäisestä kurssistaan ja työttömät voivat opiskella ja harrastaa kursseilla puoleen hintaan.

Lukuvuoden aikana kansalaisopisto vakiinnutti hakevaa ja tukevaa toimintaa myönnettyjen hankkeiden avulla. Lukuvuosi 2022-2023 oli hankkeiden puolesta rauhallisempi, mutta sitäkin aktiivisempi. Hankkeista luettavissa lisää liitteestä 5

Hankkeet lukuvuonna 2021-2022

**Erasmus+
2020-2023 ja
2023-2024**

**Toiminnallisia
polkuja
työelämään**

**Kestävä
kansalaisopisto**

**Nuorten toimin-
nalliset työpajat
Seinäjoella 2023**

Lukuvuoden 2022-2023 kehittämiskohteena perehdytys

Edellisessä itsearviointiraportissa valittiin lukuvuoden 2022-2023 kehittämiskohteeksi perehdytys. Perehdytystä päätettiin kehittää, sillä perehdytysprosessia ei oltu aiemmin tarkasti määritelty. Vastuunjako perehdyttämisestä oli epäselvä ja perehdyttämisen etenemistä tai onnistumista ei seurattu. Lisäksi käytössä ollut paperinen perehdytyskansio oli vanhentunut, ja haluttiin siirtyä paperisesta perehdytysmateriaalista sähköiseen.

Perehdyttämisprosessia kehitettiin opinnäytetyön avulla. Perehdyttämisprosessista saatiin suunnitelmallinen, joka säästää aikaa ja resursseja. Nyt vastuunjako on määritelty ja perehdytettävät asiat käydään läpi. Lisäksi perehdytettävä ei jää yksin uusien asioiden kanssa vaan hänellä on oma perehdyttäjä. Perehdytysmateriaali on saatavilla sähköisessä muodossa.

Perehdyttämisprosessille laadittiin aikajana, joka sisältää tarvittavat toimenpiteet, toiminnot, pala-

verit ja vastuulliset henkilöt. Perehdyttämisprosessin aikajana alkaa rekrytointivaiheesta positiivisen työnantajamielikuvan luomiselle sekä mahdollisen tulevan työsuhteen hyvän pohjan rakentamiselle (kuvio 9).

Sähköinen perehdytysmateriaali on kerätty Moodle-oppimisympäristöön, jonne on koottu kaikki yleinen informaatio. Perehdytysmateriaalin nimeksi valikoitui 8T, koska materiaali sisältää kahdeksan aihealuetta, joista jokainen alkaa T-kirjaimella. Nämä aihealueet ovat Työnantaja, Työsuhteasiat, Työhyvinvointi, Tietotekniikka, Toimitilat, Turvallisuus, Tiedottaminen ja Toiminta ohjaavat suunnitelmat. Jokaisen aihealueen alle on koottu tarvittavia tietoja ja ohjeistuksia alaotsikoittain. Sähköisen perehdytysmateriaalin lisäksi perehdytettävän kanssa käydään ensimmäisenä työpäivänä läpi PowerPoint-esitys, joka sisältää mm. kansalaisopiston esittelyn, työsuhteasiat, toimenkuvan sisällön ja työn tavoitteet.

Perehdyttämisen eteneminen

Kuvio 9. Perehdytysprosessin eteneminen.

7 Kohti tulevaa lukuvuotta

Kuluneen lukuvuoden aikana olemme tarkentaneet Seinäjoen kansalaisopiston tarkoitusta ja lujittaneet yhteistä visiotamme siitä, mihin keskitymme tulevaisuudessa. Joulukuussa 2022 kehittämissäpäivissä keskustelu virtasi niin kansainvälisyyden lisäämisestä, osallisuuden ja yhteisöllisyyden parantamisesta sekä jatkuvasta oppimisesta. Huhtikuussa koko lukuvuosi huipentui perinteisesti järjestettävään kevätnäyttelyyn. Kevätnäyttelyä tuotiin uudella tavalla esiin KevätKekkerit-tapahtumana, jonka teemana oli kestävä kehitys ja siellä oli tähän liittyviä luentoja, työpajoja, myyjäisiä yms. KevätKekkerit keräsi yhteen onnistuneesti noin 400 kävijää.

Lukuvuodelle 2022-2023 asetettuja kehitystarpeita on edistetty. Erityisesti perehdytystä kehitettiin kuluneena lukuvuonna, jonka ansiosta uudet päätoimiset työntekijät ovat saaneet uuden perehdytysprosessin mukaisen perehdytyksen syksyllä 2023. Kansalaisopiston visio, missio ja arvot ovat tarkentuneet koko henkilöstön yhteisissä kehittämissäpäivissä. Yhteistyötä on laajennettu kansainvälisesti ja valtakunnallisesti. Tämä on toteutunut vierailupäivillä Vanajaveden opistolla ja kahden muun opiston vieraillessa Seinäjoen kansalaisopistolla yhteistyön merkeissä. Erasmus-kurssit Euroopassa ovat tuoneet kansainvälisiä mahdollisuuksia yhteistyöhön. Yhteistyömahdollisuudet ovat myös lisääntyneet paikallisten yhteistyöhankkeiden myötä. Asiakkaiden osallistaminen opiston rooliin ja erityisen tuen opiskelijoille suunnattujen ryhmien lisäämisen kehittämistyö jää vielä tulevaisuuteen. Seinäjoen kansalaisopiston tarkoituksen, tahtotilan ja arvojen työstäminen ja keskustelu näistä jatkuu yhä edelleen lukuvuodella 2023-2024.

Kansalaisopisto tuottaa monipuolisesti hyvinvointia ja tutkimusten mukaan kansalaisopistoon panostaminen tulee moninkertaisena takaisin!

Itsearviointi on osoittanut, että kansalaisopiston toiminta on pysynyt vakiintuneella tasollaan ja tavoittaa hyvin alueellisesti eri tilanteissa olevia asiakkaita. Tulevaisuudessa asiakaspalautteita tulee kehittää yhä enemmän, jotta varmistamme vastausmäärät ja saamme luotettavaa tietoa toiminnastamme. Jatkossa tulee keskittyä lasten ja nuorten kursseihin sekä taiteen perusopetukseen, jossa oli nähtävillä pientä laskua asiakkaiden tyytyväisyydessä kurssitoiminnassamme. Myönteistä kehitystä nähtiin erityisesti netto-opiskelijoiden määrässä, mikä voi olla seurausta uusista kokeiluista ja toiminnoista. Toisaalta menneenä lukuvuonna kursseja oli hieman tavallista enemmän tarjolla, vaikka tuntimäärä ei noussut, sillä yhä useampi kurssi oli lyhyt- tai viikonloppukurssi, joka voi myös lisätä netto-opiskelijoiden määrää. Lukuvuoden teema on todellakin saanut asiakkaat hullaantumaan hyvinvointiin ja oppimiseen.

Tulevana lukuvuonna keskitytään erityisesti strategian täsmentämiseen ja yhteisen arvopohjan luomiseen. Samalla tarkastellaan suunnittelun ja tarpeiden kohtaamista esimerkiksi kurssitoiminnassa, viestinnässä ja muissa kansalaisopiston toiminnoissa. Seinäjoen kansalaisopisto oli Suomen kansalaisopistoista ainoa, joka sai vuoden 2022 kansalaisopistojen laatu- ja kehittämisavustuksen kestävä kehityksen osalta (OPH). Lukuvuoden 2023-2024 teeman ja hankkeen mukaisesti tarkoituksena on korostaa **Kestävää kansalaisopistoa, jossa voi kuka tahansa nauttia osaamisen ja hyvinvoinnin karttumisesta!**

Laki vapaasta sivistystyöstä:

Laki vapaasta sivistystyöstä 1§ (1765/2009) määrittelee **toiminnan tarkoituksen:**

”Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.”

Laki vapaasta sivistystyöstä 2§ (1765/2009) määrittää kansalaisopiston **tehtävän:**

”Vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset. Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.”

Laki vapaasta sivistystyöstä 7§ (1300/2013) antaa perustelut tälle asiakirjalle ja **koulutuksen arvioinnille** yleisemminkin:

”Arvioinnin tarkoituksena on tukea vapaan sivistystyön kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä. Oppilaitoksen tulee arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetussa laissa (1295/2013). Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.”

Laatutyön aikataulu ja arviointialueet Seinäjoen kansalaisopistossa

Arviointialueita ovat olleet vuosittain:

- Asiakastulokset
- Yhteiskunnalliset tulokset
- Keskeiset suorituskykytulokset

Arviointialueina ovat olleet vaihdellen:

- Johtajuus
- Strategia ja toiminnan suunnittelu
- Henkilöstö
- Henkilöstötulokset
- Sidosryhmät ja resurssit
- Prosessit

Johtajuus
Strategia ja toiminnan suunnittelu
Asiakastulokset
Yhteiskunnalliset tulokset
Keskeiset suorituskykytulokset

2022-2023

2021-2022

Sidosryhmät ja resurssit
Prosessit
Henkilöstötulokset
Yhteiskunnalliset tulokset
Keskeiset suorituskykytulokset
Asiakastulokset

Strategiat ja toiminnan suunnittelu
Henkilöstö
Henkilöstötulokset
Yhteiskunnalliset tulokset
Keskeiset suorituskykytulokset
Asiakastulokset

2020-2021

2019-2020

Sidosryhmät ja resurssit
Prosessit
Asiakastulokset
Yhteiskunnalliset tulokset
Keskeiset suorituskykytulokset

Johtajuus
Strategiat ja toiminnan suunnittelu
Henkilöstö
Asiakastulokset
Henkilöstötulokset
Yhteiskunnalliset tulokset
Keskeiset suorituskykytulokset

2018-2019

2017-2018

Sidosryhmät ja resurssit: nykytila
Prosessit: nykytila
Asiakastulokset
Henkilöstötulokset
Yhteiskunnalliset tulokset
Keskeiset suorituskykytulokset

Johtajuus
Strategiat ja toiminnan suunnittelu
Yhteiskunnalliset tulokset
Keskeiset suorituskykytulokset

2016-2017

2015-2016

Sidosryhmät ja resurssit
Asiakastulokset
Prosessit
Yhteiskunnalliset tulokset
Keskeiset suorituskykytulokset

Henkilöstö
Henkilöstötulokset
Yhteiskunnalliset tulokset
Keskeiset suorituskykytulokset

2014-2015

2013-2014

CAF-kysely Webropoliin
Tuntiopettajien kysely
Pisteytykseen valmistautuminen

Seminaarit ja välityöskentely
Nykytilakuvaukset ja CAF
arviointialueiden 1-9 itsearviointi

2012-2013

Asiakaspalautekyselyiden tavoite ja kysymykset listattuna **Liite 3**

Kyselyiden tarkoituksena on arvioida:

Yleinen kysely kursseista:

- Tyytyväisyyttä kurssitoimintaan ja kurssin saavutettavuutta
- Kurssia, opetusta ja opettajaa
- Avointa palautetta ja kehitettävää kurseista sekä toiminnasta

Yleisen asiakaspalautteen kysymykset:

1. Kuinka tyytyväinen olit kansalaisopisto-kokemukseesi? (1-5 –asteikko)
2. Mistä sait tietoa kansalaisopiston kurssista?
3. Mikä sai sinut kiinnostumaan kurssista?
4. Kurssin ja kurssijärjestelyiden arviointi.
Valitse mielestäsi parhain vaihtoehto (1-5—asteikko)
 - Ajankohtaisuus
 - Asiakaspalvelu
 - Ilmoittautuminen
 - Maksu- ja laskutuskäytäntö
 - Kurssitiedottaminen
 - Kurssisisällön toteutuminen odotuksiisi nähden
5. Opetuksen arviointi. Valitse mielestäsi parhain vaihtoehto. (1-5—asteikko)
 - Opettajan opastus- ja ohjaustaito
 - Opettajan asiantuntemus
 - Ryhmän ilmapiiri
 - Tasa-arvoinen kohtelu
 - Opetuksen sisältö
6. Mitä sait kurssilta?
7. Mitä jäit kaipaamaan kurssilta?
8. Kurssin opetusmuoto ja arviointi, mikäli osallistunut etä- tai hybridiopetukseen.
9. Mitä muuta haluaisit kertoa kurssista, opetuksesta tai kansalaisopiston toiminnasta?
10. Yhteystiedot, mikäli haluaa osallistua arvontaan.

Kysely taiteen perusopetuksesta ja lasten ja nuorten opetuksesta

- Tyytyväisyyttä opintoihin
- Innokkuutta jatkaa opinnoissa
- Ryhmää, tunnelmaa ja opettajan osaamista

Taiteen perusopetuksen sekä lasten ja nuorten asiakaspalautteen kysymykset:

1. Kuinka tyytyväinen olit kurssiin / tämän lukuvuoden opintoihin? (1-5 –asteikko)
2. Tykkäätkö käydä harrasteryhmässä / kurssilla? (Kyllä, Ehkä, En)
3. Miksi tulit harrasteryhmään?
4. Onko harrasteryhmässä sinulle mukavaa tekemistä?
5. Tuletko ryhmään/kurssille ensi lukuvuonnakin?
6. Jos vastasit en tai ehkä, kerro miksi?
7. Harrasteryhmän/kurssin tunnelma (voi valita useamman annetusta vaihtoehdosta)
8. Jos tunnelma on rauhaton, epämiellyttävä, pelottava tai jännittävä, kerro miksi?
9. Opettaja harrasteryhmässä on (voi valita useamman vaihtoehdon).
10. Oletko saanut uusia kavereita ryhmästä?
11. Opetustilat ovat (viihtyisät, kohtalaiset, huonot)?
12. Mitä muuta haluaisit kertoa kurssista, opetuksesta tai kansalaisopiston toiminnasta?
13. Yhteystiedot, mikäli haluaa osallistua arvontaan.

Seinäjoen kansalaisopiston strategiatyössä on muotoutunut **opiston missio**, joka kuvastaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta:

”Kansalaisopisto on Seinäjoen alueen asukkaiden monipuolinen sivistäjä sekä aktiiviseen kansalaisuuteen kuuluvan osallisuuden ja elinikäisen oppimisen mahdollistaja. Kansalaisopisto tarjoaa palvelujaan kuntalaisten elämänlaadun ja hyvinvoinnin parantamiseksi.”

Opiston toiminta perustuu seuraaviin arvoihin

Ammattitaitoisuus

Toimintaa ohjaa tutkittu ja jatkuvasti täydentyvä ammatillinen tieto.

Luotettavuus

Yksilön arvostamista, lupauksen pitämistä ja toiminnan laadun valvontaa.

Tavoitettavuus

Opiston tarjoamat koulutuspalvelut ovat kaikkien ulottuvilla, helposti saavutettavissa ja jatkuvasti täydentyvinä yksilön ja yhteisön tarpeiden mukaisesti. Pyritään matalan kynnyksen toimintaan.

Ketteryys

Nopeaa reagointia koettuihin tarpeisiin, harkittua tulevaisuuden kehityslinjojen tunnistamista ja niistä johtuvien haasteiden ennakointia. Yhteiskuntaa kehittävää

	Hanke alkoi/ alkaa	Hanke päättyi/ päättyy	Rahoitus	Tavoite	Kohderyhmä
The More abroad the more you know (Erasmus)	Syksy 2020	Kevät 2023	Euroopan komissio	Organisaation ja henkilöstön kansainvälisen verkoston rakentaminen ja uudenlaisten toimintamuotojen kehittäminen.	Opiston henkilökunta, eri ammattiryhmiä
Toiminnallisia polkuja työelämään	Kevät 2022	Syksy 2022	OPH	Työllistämön jatkohanke. Voimaannuttaminen, osaamisen kehittäminen ja työ- tai opintopaikan löytäminen.	Toiminta on suunnattu kaikille työttömyysuhan alaisille ja työttömille.
Kestävä kansalaisopisto/ Lake	Kesä 2022	Syksy 2023	OPH (84,2%) ja kaupunki (15%)	Tarkoituksena vahvistaa ja kehittää Seinäjoen kansalaisopiston kestävä elämäntapaa edistävää koulutusta ja koulutustarjontaa. Keskiössä on sosiaalisen ja kulttuurisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä taloudellisen ja ekologisen kestävä kehityksen näkökulmien vahvistaminen opiston toiminnoissa.	Koskettaa koko kansalaisopistoa: fyysistä rakennusta, päätoimista henkilöstöä, tuntiopettajia ja asiakkaita.
Nuorten toiminnalliset työpajat Seinäjoella 2023	Kevät 2023		AVI ja nuorisopalvelut		
What do you have, please share with me (Erasmus)	Kesä 2023	Syksy 2024	Euroopan komissio	Organisaation ja henkilöstön kansainvälisen verkoston rakentaminen ja uudenlaisten toimintamuotojen kehittäminen.	Opiston henkilökunta ja tuntiopettajat, eri ammattiryhmiä

SEINÄJOEN KANSALAI SOPISTO

Kalevankatu 33, Seinäjoki
seinajoki.fi/kansalaisopisto
kansalaisopisto@seinajoki.fi

